

Kupujte VOJNE BONDE!
Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio
Oglasi v tem listu so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte VOJNE BONDE!
The Oldest Slovene Daily in Ohio
Best Advertising Medium

VOL. XXVII.—LETO XXVII.

CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), JUNE 6, 1944

STEVILKA (NUMBER) 131

INVAZIJA EVROPE SE JE ZAČELA

Ameriške, britske in kanadske čete pristale v severni Franciji; prebivalci invazijske obale posvarjeni, da se umaknejo 22 milj globoko v zaledje

Priloge za invazijo zapadne Evrope so se vršile 4 leta

Zavezniška invazija zapadne Evrope, največjega in najdržnejšega podvzeta v vojaški zgodovini sveta, je plod skoro 4-letnih skrbnih in metodičnih priprav.

Prve osnove načrta so se začele polagati kmalu po rezultatih Francije in skoro čudežni rešitvi angleške armade iz Dunkerqueja spomladi 1940.

Za enkrat je morala Anglija vse sile vreči v obrambo proti nemškemu zračnemu blizkriegu. Ta borba je dosegla višek sredi septembra 1940. Zračni napadi so sicer nadaljevali, ampak od tedaj naprej so Nemci sami uvideli, doseženi rezultati niso upravičevali njihovih izdub.

Nemški invazijski poizkus se je izjalovil

Enkrat tekem tiste dobe so Nemci poskusili z invazijo Anglije, ampak poizkus se je izjalovil. Uradno ni bilo o tem nikdar poročano v javnosti, ampak čez več mesecev in celo let so prišla v svet neuradna poročila, kako je britska zračna sila ušla in potopila na stotine nemških invazijskih bark.

Fiasko, ki so ga doživeli Nemci je bil svarilo za Anglijo, da ni hitro in nezadostno pripravljena invazija ne more uspeti.

Boji v Bosni in Sloveniji

LONDON, 4. junija. — Deset dni po masnem napadu, v katerem so Nemci zavzeli glavni stan maršala Tita, divjajo v zapadni Bosni še vedno ljuti boji.

Partizanske sile v Sloveniji pa so izkoristile nemško šibkost, ki jo je povzročil prenos čet v Italijo in začele ofenzivo, v kateri so zavzeli Peč.

Maršal Tito poroča, da so Nemci poslali močno kolono, podprto s tanki in oklopnimi avtomobili, da pomagajo ostanom garnizije, ki je zbežala iz Peči, da pa je bila kolona, ki je imela prinesiti pomoč, pogrnata v beg s težkimi izgubami. (Kraj Peč v poročilu ni natančneje identificiran, razen da se nahaja v Sloveniji.)

4,000 ladij v invaziji, pravi premier Churchill

LONDON, 6. junija. — Ministrski predsednik Churchill je danes povedal v parlamentu, da zavezniška invazijska armada šteje 4,000 ladij in na tisoče manjših parobrodov, in da je zavezniška padalna pehota uspešno pristala v ozadju nemških linij.

"Ogenj obrežnih baterij je bil večji del zadušen," je rekel Churchill, ki je obenem poročal, da zavire na morju niso bile tako velike kot se je pričakovalo.

Ministrski predsednik je tudi odkril, da ima zavezniška armada v rezervi 11,000 letal, ki se jih bo rabilo, kakor bodo zahtevale okoliščine.

ZADUŠNICA

V sredo, ob 7. uri zjutraj se bo v cerkvi sv. Vida brala zadušnica za pokojnega Victor Bezjak, ob priliki, prve obletnice njegove smrti. Sorodniki in prijatelji so vabljeni, da se opravila udeležijo.

Poročnik Medved je ujetnik v Nemčiji

Mr. in Mrs. John Medved, 788 E. 222 St. v Euclidu, Ohio, sta od vojnega departamenta prejela obvestilo, da se sin Edward, o katerem je bilo poročano, da je od 12. aprila pogrešan v Italiji, nahaja v nemškem ujetništvu. Edward je bil poročnik pri letalski sili, v katero se je javil kot prostovoljec v februarju 1942, preko morja pa je bil poslan preteklega decembra.

Pred odhodom v armado je bil uposlen pri Chase-Brass Copper Co. in ima pet bratov, od katerih se dva nahajata v oboroženih silah, in eno sestro.

VRHOVNI POVELJNIK INVAZIJE

Gen. Dwight D. Eisenhower

BULETINI

NORVEŠKI KRALJ SVARI PREBIVALCE

NEW YORK, 6. junija. — Norveški kralj Haakon je v posebni radijski oddaji na prebivalce Norveške svaril pred prazgodnjo vstajo proti Nemcem in jih opozarjal, da čakajo zavezniških navodil.

KAJ PRAVI NACIJSKI RADIO V CALAISU

LONDON, 6. junija. — Nacijski radio v Calaisu na francoski obali je danes objavil naslednje naznanilo v angleščini: "To je 'Dan odločitve.' Sedaj bomo preskrbeli muziko za invazijske sile."

ZAVEZNIŠKA LETALA NAD NEMČJO

LONDON, 6. junija. — Radio v Luksemburgu je danes naznanilo, da se zavezniška letala nahajajo nad južnozpadno Nemčijo.

GENERAL DE GAULLE DOSPEL V ANGLIJO

LONDON, 6. junija. — Gen. Charles de Gaulle je danes došel v Veliko Britanijo, in naznanjeno je bilo, da bo tekom dneva imel nagovor na ljudstvo Francije.

ZAVEZNIŠKA ZRAČNA SILA NAD BALKANOM

NEW YORK, 6. junija. — Romunski radio je danes zjutraj naznanil, da se sovražne zračne formacije nahajajo nad Belgradom in da plovejo proti Romuniji.

PROGRESIVNE SLOVENKE KROŽEK ŠT. 3

V sredo, dne 7. junija se vrši redna seja Progresivnih Slovenk, krožek št. 3. Pričetek ob 8. uri zvečer v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave. Članice so vabljene, da se seje udeležijo polnoštevilno.

EISENHOWERJEV POZIV NA ZAPAD.EVROPO

Prebivalstvo se opominja, da se drži proč od glavnih cest in prog. Zavezniške čete prinašajo svobodo!

LONDON, 6. junija. — Z gl. stana gen. Eisenhowerja je bil danes zjutraj naslovljen na ljudstva, ki bivajo na evropski invazijski obali, naslednji radijski poziv:

"Začela se je nova faza zračne ofenzive. Obsegala bo vso zono, ne manj kot 35 kilometrov globoko od francoske obale. Prebivalci bodo dobili navodila s posebnimi naznanili, ki bodo vržena iz zavezniških letal."

Kmalu nato je bila po radiju oddana naslednja izjava gen. Eisenhowerja:

Načrt invazije napravljen skupno z Rusijo

"Narodi zapadne Evrope! Danes zjutraj so se na francoski obali izkrcale čete zavezniške ekspedicijske sile. To izkrcanje je del skupnega načrta Združenih narodov za osvoboditev Evrope, ki je bil napravljen vzajemno z našo veliko rusko zaveznicco.

"Akoravno prvi napad morda ni bil napravljen v naši lastni deželi, pa ura vašega osvobođenja ni več daleč."

Besedilo posebnih navodil za prebivalstvo se glasi:

Posebna navodila za civilno prebivalstvo

- "1. Ako živite v večjem kraju, tedaj je treba, da ga takoj zapustite.
- "2. Izberite pot iz mesta, ki je kolikor mogoče oddaljena od glavne ceste.
- "3. Potujte peš in s seboj vzemite le stvari, ki jih nujno potrebujete.
- "4. Umaknite se najmanj dva kilometra daleč na deželo.
- "5. Ne zbirajte se v skupinah, ki bi utegnile izgledati kot koncentracije vojaških čet."

V radijskem apelu se opozarja prebivalce, da naj se izogibajo železniškim progam in naj vzamejo s seboj le stvari, ki jih lahko nosijo.

Na koncu se svetuje onim, ki to morejo storiti, da se brez odlašanja umaknejo najmanj 35 milj globoko v zaledje, medtem ko naj drugi, ki tega ne morejo napraviti sedaj, čakajo nadaljnjih navodil od strani zavezniškega poveljstva.

Italijanski kralj se umaknil; Umberto je postal regent

NEAPELJ, 5. junija. — Kralj Viktor Emanuel je danes stopil na stran kot vladar Italije, kakor je obljubil, da stori, kadar zavezniški zavzamejo Rim, in imenoval svojega sina, 39-letnega prestolonaslednika Umbertoja za svojega "namestnika".

Kralj ostane še nadalje glavar savojske hiše, dočim Umberto s tem dejansko postane kraljevski regent.

Ostane kralj, toda brez vsake moči

Viktor Emanuel, ki je stopil na prestol 29. julija, 1900, ostane po imenu še vedno kralj, ampak imel ne bo nobene moči.

Svojo izjavo, da se umakne, je podal pod močnim pritiskom vseh demokratičnih strank v Italiji 12. aprila. Dejansko je bil kralj vse od časa, ko je Mussolini prišel na vladno krmilo, popolna lutka.

Badoglijeva vlada stoji pred novo krizo

Med tem se pojavlja v vladi maršala Badoglija nova kriza, ki izhaja iz zahteve po novi reorganizaciji, ki bo dala civilistom več moči.

Vse politične stranke so vpriporile demonstracije, in med njimi so komunisti najglasnejši v zahtevi po spremembi.

Bivši premijer Orlando je živ Nemci so pred umaknitvijo iz Rima vzeli s seboj precej znanih anti-fašistov, ki jih držijo kot talce, ampak več znanih javnih osebnosti je svobodnih. Med temi je tudi bivši premijer Orlando, o katerem je bilo svoj čas poročano, da so ga naciji ustrelili.

Še ena aretacija v racijski sleparji

Včeraj je bil aretiran v zvezi z gasolinsko racijsko goljufijo Thomas Holmden Jr., bivši uradni odbor za obrambno transportacijo. Pod obtožbo se je nahaja bivši predsednik omenjenega odbora C. Richard Allen, kakor tudi tajnik racijskega odbora št. 6, Robert Disauer. Ko je šla policija na Holmdenov dom v Lakewoodu, se je baš odpeljal od tam s taksijem. Policija je taksi dohitela na Public Square in Holmdena ožvedla s seboj.

Vrhovni glavni stan zavezniške ekspedicijske sile, 6. junija — Glavni stan generala Eisenhowerja je naznanil, da so se zavezniške čete danes zjutraj s podporo močnih mornariških in zračnih sil pričele izkrcavati na severni obali Francije.

Nemška poročila pravijo, da se je invazija Evrope pričela med La Havrom in Cherbourgom, južno od Senskega zaliva in na obali severne Normandije.

Berlin pravi, da so v Normandiji pristale zavezniške padalne čete. Prva nemška poročila o invaziji so švignila v svet ob 6:30 zjutraj po evropskem času, oziroma ob 12:30 zjutraj po clevelandskem času.

Komunikej nemške uradne agencije, ki je bil objavljen ob 4. uri zjutraj (clevelandski čas), pravi, da so anglo-ameriške čete ob ustje reke Sene in v okolici La Havra dobile velika ojačenja.

ZAVEZNIŠKI INVAZIJSKI ARMADI POVELJUJE GENERAL MONTGOMERY

Drugi uradni komunikej z glavnega stana gen. Eisenhowerja, ki je sledil kmalu za prvim, je naznanil, da silam, ki so invadirale "trdnjavo Evropo," poveljuje britski general B. L. Montgomery.

Prva invazija sila sestoji iz Amerikancev, Angležev in Kanadčanov.

V zavezniškem buletinu ni bil označen kraj, kjer se je invazija začela, toda iz nemških komunikejev so razvidne sledeče podrobnosti:

ZAVEZNIŠKA POMORSKA SILA, V kateri se nahajajo težke bojne ladje, bombardira Le Havre. Berlinsko poročilo označuje bombardiranje kot "strahovito."

Ob istem času so začele na obali severne Normandije pristajati čete zavezniške padalne pehote, ki so se spoprijele z nemškimi udarnimi četami.

Istocasno so se iz invazijskih bark začele na obrežje vsipati druge zavezniške vojaške edinice.

POSLANICA GEN. EISENHOWERJA NA ČETE PRED PRIČETKOM BORBE

Gen. Eisenhower je v posebnem dnevnem povelju, naslovljenem na vse vojake, mornarje in zrakoplovce, izjavil:

"Sprejeli ne bomo nič manj kot popolno zmago."

Eisenhower je povedal svojim možem, da se je s tem pričela "velika odrešilna borba, na katero smo se pripravljali vse te dolge mesece," in jih opominjal, da stoje pred trdovratnim in dobro pripravljenim sovražnikom.

Berlin pravi, da je središče invazijske borbe v Caentu, 30 milj jugozapadno od Le Havra in 65 milj jugovzhodno od Cherbourga.

Caen leži 10 milj od obale v vnožju 75 milj širokega polotoka Normandije v severni Franciji. O težkih bojih se tudi poroča med Caenom in Trouvillom.

Eno prvih berlinskih poročil je trdilo, da je bila prva britska divizija padalne pehote hudo razmesarjena.

GENERAL MONTGOMERY JE ZADAL NEMCEM PORAZ V SEVERNI AFRIKI

Gen. Montgomery je vodil zmagovito kampanjo proti Nemcem v Severni Afriki. Medtem ko je gen. Eisenhower vrhovni poveljnik zavezniškega generalnega štaba v Evropi, ima gen. Montgomery poveljstvo nad operacijami.

Poleg njega ni bilo naznanjeno ime nobenega drugega poveljnika za mogočno zavezniško armado, dasi ravno je bil gen. Omar Bradley skozi več mesecev poveljnik ameriških armadnih sil v Angliji. Pred prihodom v Anglijo se je Bradley udeležil kampanje v Tuniziji.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
 6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
 Issued Every Day Except Sundays and Holidays
 SUBSCRIPTION RATES (GENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town: (Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):	
For One Year — (Za celo leto)	\$6.50
For Half Year — (Za pol leta)	3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece)	2.00
By Mail in Cleveland, Canada and Mexico: (Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):	
For One Year — (Za celo leto)	\$7.50
For Half Year — (Za pol leta)	4.00
For 3 Months — (Za 3 mesece)	2.25
For Europe, South America and Other Foreign Countries: (Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):	
For One Year — (Za celo leto)	\$8.00
For Half Year — (Za pol leta)	4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

Harold Laski (London):

O CHURCHILLOVEM GOVORU

Ceprav globoko spoštujem in občudujem Churchilla, vendar nisem prepričan, da je bil njegov zadnji govor eden njegovih velikih naporov. Govoril je o grmenju artilerije in o naših velikih uspehih v Italiji; nagovarjal je svet, pričakujoč vsako minuto invazijo in osvoboditev Evrope.

In vendar značaj njegovega govora sploh ni imel vzvišenosti njegovega govora, ki ga je držal med bitko za Britanijo. Čeprav je velikodušno govoril o izvanrednih uspehih Tita in pel slavo Sovjetski uniji, je bil to govor kraljevaškega voditelja, ne pa predsednika narodne koalicije. Govoril je o svetovni organizaciji, o nujni potrebi, da se prepreči agresija in poudarjal je važnost podvzetja korakov, da se prepreči ponovno agonijo zadnjih petih let.

A njegova glavna točka v govoru je bila hvala Francove Španije in njegova nepopustljiva zahteva, nasprotna Hullovemu prepričanju, da ni v našem interesu preprečiti rasti fašizma v državah, ki se niso borile proti nam. Čuden in ogaben slavospes poslaniku Hoaru je dal nekaterim ljudem misliti, da bo pod Churchillom postal naslednik zunanjšega ministra Edena. Ministrski predsednik ni niti z besedico omenil, da je bila Španija udeležena pri napadu na Sovjetsko Rusijo. Izgledalo je, da bi mi morali biti iz srca hvaležni Francovi Španiji, da se ni pridružila nacistični zvezi, in da bi morali občudovati Hoare-vo večnost, da se je to zgodilo. Churchill ni niti z besedico omenil, da bi vstop Španije v vojno najbrže pomenil državljansko vojno.

Ponovil je, da se Atlantski čarter ne nanaša na osiščne sile. Povedal je, da v slučaju, da Poljska pristane na ruske teritorialne zahteve, bo ta dobila ozemlje na račun Nemčije. Oznani je ustanovo svetovnega reda, ki bi sestajal iz sil, ki bi bile dovolj močne, da bi preprečile ponovne udore in pa mednarodni svet, v katerem bi bili reprezentirani vsi narodi, vskakor pa ni bil v stanu jasno povedati, natančno kakšne bodo te ustanove.

Vsakdo, ki jebral zadnji zvezek Churchillove zgodovine prve svetovne vojne, ne more nikdar pozabiti ganljivega pisma, v katerem svari pred "Kartagenskim mirom." Posebno ganljivo protestira proti ponovitvi strašne pomote cesarske Nemčije s strani zaveznikov, ko je ta anektirala Alsace-Lorraine. Dejal je, da je bil to eden glavnih povodov prve svetovne vojne. Vendar je pa Churchillov govor težko razumljiv, ako ne namerava storiti z Nemčijo isto kot so Nemci storili z deželami, ki so jih okupirali. Po njegovem namreč bo nekaj milijonov Nemcev imelo na izbiri tujo nadvlado ali pa emigracijo.

Če sledi iz tega, da je to samo prenos nacističnih strahot z ene strani na drugo, tedaj bi jaz rekel, da politika, bazirana na nacističnem divjanju ne bo vodila k trajnemu miru. Mož s Churchillovim globokim razumevanjem zgodovine bi moral vedeti, da edina pot do miru ni po poti maščevanja, ampak po poti družabnega reda, v katerem bo v interesu Nemcev kakor tudi nas, da se vzdržimo upadov.

V svojem govoru je Churchill naredil opazko, da ta vojna postaja manj ideološka. V dokaz je omenil spremembe v Sovjetski Rusiji, Titove širokogrudne nazore, in pa up za boljše odnose v Grčiji pod novo vlado.

Veliki dogodki v zadnjih letih so nedvomno vrisali velike spremembe v miselnosti vsakega naroda, ki se uči iz izkušnje. Jaz si pa upam reči, da se Churchill globoko moti, če misli, da bo ta vojna postala manj ideološka, ko bodo naši sovražniki premagani. Nasprotno, velike možnosti obstajajo, da z zaključitvijo skupne borbe proti hitlerizmu po celem svetu bodo ustavni zakoni in družabni red dobili zelo ideološki značaj.

Zato ker sovjetska armada strumno salutira, še ne preneha biti socialistična. Ne verjamem, da bi po zmagi

nad fašizmom Jugoslavija in Grčija prisrčno sprejeli elemente starega reda; jaz sumim, da bo Francija morala najbrže korenito spremeniti temelje svojega gospodarskega reda ali pa se bo znašla pred revolucijo. Novi Daljni vzhod se bo zelo razlikoval od starega; balanca sil iz leta 1941 se ne bo nikdar obnovila. To pomeni, da bo z novo balanco prišla nova ideologija, kateri celo Churchill še ni posvetil svojih misli.

Slabost govora leži v tem, da obravnavna Churchill vojno kot statični proces, ki se bo končal, ko bosta Nemčija in Japonska položili orožje. Nasprotno, dinamičnost povojnih dogodkov bo gotovo imela isti udarni vpliv na naša življenja, kot leta 1848. Na to se morajo Churchill in njegovi kolegi pripraviti. A iz njegovega govora vidim, da vstaja v njem Metternich povojne dobe. Ni gotovo, da bo on našel odobravanje za vlogo, katero želi igrati.

Iz partizanskega tiska

(Nadaljevanje)

Ni treba posebej povdarjati, kako ogromen pomen imajo za naše zatirane narode odločbe o operacijah, ki bodo kmalu pripeljale do zloma Nemčije. Bliznji konec vojske pomeni konec za vse one izrodke, ki računajo na onemoglost po vojni in na izčrpanost neizbrpljivih moči našega naroda. Z isto silo in neomajno upornostjo, s katero vodimo borbo, želimo skorajšnjo miru za obnovo naše izmučene domovine. Mir, ki bo prišel in ki mora priti čimprej, ne bo za nas mir suženjev, nego mir zmagovalcev v borbi za narodni obstanek in boljše bodočnost. Samo tak mir hočemo, nego mir suženjev.

Ravno tako ni potrebno naglaševati, kakšen pomen ima za nas odločba o kaznovanju vojnih zločincev. Predstavlja pravično kazen nad hitlerjevskimi banditi in njihovimi pomagači in mora postati močno orožje za uničevanje vseh onih, ki so uničevali naš narod. Samo s popolno izvedbo te odločbe se bo naša domovina rešila vsakega poizkusa enakih zločinov v bodočnosti.

Za nas je posebne važnosti potrditev v Moskvi in Teheranu prejšnjih zavezniških izjav o nevmešavanju v notranje zadeve posrednih držav. Voditelji treh največjih držav na svetu — Roosevelt, Stalin in Churchill — so to načelo na skupnem sestanku zopet svečano potrdili.

Nastaja vprašanje, če in v koliki meri zavezništvo po Moskvi in Teheranu upošteva to za nas tako važno odredbo, ker izdajalska begunska jugoslovanska vlada še vedno uživa angleško gostoljubnost in velja pri zavezniških formalno kot vlada Jugoslavije? Z drugimi besedami: kakšno je stališče zavezništva — vseh skupaj in vsakega posameznega — do našega osvobodilnega gibanja in do begunske vlade, ali se vmešavajo in do kakšne mere, v naše notranje zadeve?

Obče znano je dejstvo, da je Sovjetska Zveza že davno gledala s simpatijami na naše osvobodilno gibanje v domovini in na dosledno antifašistično borbo naših narodov. Naša borba je naletela na močno moralno podporo Sovjetske Zveze, ki se je odločno vzdržala vsakega vpliva na naše notranje zadeve. Razmerje med Sovjetsko Zvezo in našim osvobodilnim gibanjem ni v ničemer oslabiljeno in se bodo tudi v bodoče razvijale na osnovi najprisrčnejšega prijateljstva in bratstva v orožju.

Ne bi mogli reči istega kar se tiče našega razmerja do drugih naših zaveznikov, posebno Angležev in Amerikancev, za poznejšo dobo naše borbe. Naša borba je bila zavezniški javnosti še neznana in prevare in

provokacije beguncev so našle podporo gotovih ljudi v Ameriki in Angliji, posebno — kakor ves svet — v tisku in radiju.

Toda že pred Teheranom in Moskvo smo zapazili, da se menja mnenje Anglije in Amerike proti nam.

Po omenjenih konferencah je ta izprememba postala še vidnejša in sodeč po dosedanjih rezultatih je upati, da bodo z medsebojnimi živimi kontaktom stopnja odstranjeni vsi medsebojni nesporzorumi.

Kakšno je današnje zadržanje Anglije in Amerike do nas in kako se izražajo?

Anglija in Amerika nameravata pomagati — po merodajnih izjavah — vsem grupam, ki se v Jugoslaviji bore proti okupatorju. To praktično pomeni, da bodeta pomagali samo Narodno - osvobodilni vojski, ker se samo ona bori proti Nemcem in kvizlinški vojski. Povdariti moramo, omenjeno stališče zavezništva ni samo gola beseda, temveč, da se resnično že izpreminja v realnost. Prvič, nam ni znano, da bi druhal okoli Draže Mihajloviča dobivala katerokoli pomoč od zavezništva v drugič, če osvobodilni pokret v zadnjem času zares dobil znatno pomoč vsake vrste (oprema vojske z orožjem, nameščanje ranjencev in beguncev, itd.)

Ameriški in posebno angleški uradni krogi so že večkrat na razne načine potrdili, da se ne bodo mešali v naše notranje zadeve. Daleč smo od tega, da bi te izjave smatrali za gole besede, ker nam nekatera dejstva potrjujejo, da zavezniški uradni krogi stopnjama odpravljajo mnoge stvari, ki so motile, da bi se omenjene izjave prevedle v delo. (ukinjenje četniških straž v naših taboriščih v Italiji, možnost, da se v naših taboriščih mobilizirajo borci za narodno - osvobodilno vojsko in pošljejo v domovino itd.)

Ne moremo iti molče preko dejstva, da se je v zavezniškem tisku in radiju znatno izpremenil ton glede naše domovine in našega osvobodilnega gibanja. Vsa omenjena dejstva jasno kažejo, da so naši zavezništva — Angleži in Amerikanci — napravili v sedanji dobi znatne politične in materialne usluge našem narodu in našem gibanju. To njihovo stališče gotovo mnogo pripomore našem notranjemu edinstvu v borbi proti okupatorju in bo znatno pripomoglo, da se razbijejo v prah in pepel laži in klevete pristašev begunske vlade, da smo proti Angležem in Amerikancem, in da bo prišlo na dan, kaj so pristaši begunske vlade pravzaprav — verni sluge nemškega fašizma.

Ali moremo govoriti o spremembi stališča zavezništva proti nam?

Omenjena dejstva nam to nedvomno potrjujejo. Z druge strani nam kažejo tudi, da se

Churchill o Jugoslaviji

V britiskem parlamentu je ministrski predsednik Winston Churchill dne 24. maja v obširnem govoru podal pregled vojnih razvojov in smernice angleške vlade z ozirom na te razvojne. Ker državniki takih smernic ne razglašajo, če ni vsaj povprečnega soglašanja od strani zaveznikov, si moremo misliti, da v tem primeru Amerika in Rusija ne nasprotujeta objavljenim smernicam. Churchillov govor je bil dolg in so ga v celoti priobčili le maloštevilni ameriški listi; zato so ga čitali le maloštevilni naši rojaki, razen v kratkih izbrkih. Nasveda zanima, kaj je imel Churchill za povedati o Jugoslaviji, zato v naslednjem podajamo v prostem prevodu ves tisti del Churchillovega govora; ki se nanaša na Jugoslavijo:

"Preteklo jesen sem podal nekatera dolga poročila o poziciji Jugoslavije in naših odnosih s tamkajšnjimi različnimi jurisdikcijami. Neprilike in razsežnosti teh problemov so zelo velike. Treba je pomniti, da so pri tem prizadeti ne samo trije izrazi narodi, Srbi, Hrvati in Slovenci, ampak, da so dalje na jugu tudi Albanci, ki se držno upirajo nemški vladi. Tudi oni so v sedanjem času razdeljeni na več tekmujočih in celo nasprotujočih si skupin.

"Nič ni lažjega kot zagovarjati katero koli izmed raznih razmer v teh različnih krajih z vsemi njihovimi zahtevami in protizahtevami in s popolno dovoljvostjo povedati stvar z dotičnega stališča. Mogoče je najlažji govor napraviti, če se vzame eno gotovo stran in se o nji razpravlja, brez ozira na vse drugo. Toda mi moramo misliti na smernice prav tako kot na govor.

"Mi imamo čas razmišljati o problemu kot o celoti in v razmerju napram našem glavnuemu cilju, ki sem ga navedel v začetku mojega govora, namreč, da porazimo sovražnika, kakor hitro mogoče, da zberemo za to vse sile skupaj in damo temu prednost pred vsem drugim.

po Moskvi in Teheranu ustvarjajo za naš osvobodilni pokret zelo zadovoljivi, kar najbolj mogoče zadovoljivi mednarodni pogoji, da si pridobi zmago nad okupatorjem in domačimi izdajci.

Pod temi pogoji bomo dosegli, če napremo vse ljudske sile, ne samo največje, temveč tudi — verjetno — končno zmago v tej vojni. In ravno ti pogoji nam nalagajo, da tudi nadalje razvijamo in učvrščujemo prijateljstvo z velikimi zavezniškimi narodi, a posebno — da razvijamo v prah in pepel vsako nezaupanje, ki ga intriganti, norci in reakcionarji poskušajo zanesti med nas in Anglijo in Ameriko.

Naši sovražniki po svetu so številni. Toda tudi prijateljstvo imamo mnogo in vedno več jih bomo imeli. Po svetu še vlada zakon, da močnim gre spoštovanje. Bodimo močni v domovini in spoštovali nas bodo izven nje. Sprejmemo vsako prijateljsko gesto, a vsako sovražnikovo odbijmo, kakor do sedaj. Tako bomo v pomoč tudi prijateljem. Zbirajmo se okoli naše narodne vlade in politike.

gim. Jaz vam morem danes samopovedati o nadaljnjih pozicijah, ki so bile dosežene v Jugoslaviji, kot posledica naših neprestanih naporov v naši zunanji smernici. Te so, po mojem mnenju, mnogo bolj zadovoljive kot so bile.

"Jaz sem dobil poročilo od kralja Petra, da je sprejel resignacijo Mr. Puricha in njegovskega kabineta in da se formira nov in manjši kabinet, z namenom pomagati aktivnemu odporu Jugoslavije in združiti, kolikor je mogoče, vse bojujoče elemente v tej deželi.

"Jaz razumem, da proces formacije nove vlade vsebuje izločenje Draže Mihajloviča kot vojnega ministra iz vlade, in razumem tudi, da je B.A.N. v Hrvatski važen činitelj v političnem aranžiranju, okoli katerega ali ob strani katerega se morejo zbrati druge skupine z namenom, da se porazi sovražnik združene Jugoslavije.

"To, seveda, ima podporo britiske vlade. Mi ne vemo, kaj se bo zgodilo v srbskih delih Jugoslavije. Vzrok, zakaj smo prenehali pošiljati generalu Mihajloviču orožje in ga prenehali podpirati, je enostaven. On se ni bojeval proti sovražniku in poleg tega so nekateri njegovi podrejenci sklepali prilagoditve s sovražnikom, iz česar so nastajali oboroženi spopadi s silami maršala Tita, spremljani z mnogimi obdolžitvami in protibodolžitvami in izgubami življenj patriotov, Nemcem v korist.

"Mihajlovič nedvomno drži močno pozicijo lokalno kot vrhovni poveljnik, in, če prestane biti vojni minister, to ne pomeni, da bi izgubil lokalni vpliv. Mi ne moremo prerokovati, kaj bo on napravil ali kaj se bo zgodilo.

"Mi smo se proklamirali za odločne podpornike maršala Tita zaradi njegovega junaškega in pasivnega boja proti nemškim armadam. Mi mu pošiljamo in napraviti kar najbolj ozke stike z njim.

"Koristno so mi služili dolgi razgovori z generalom Velebitom, ki je bil tukaj na vojaški misliji od maršala Tita, in aranžirano je bilo med drugim, da naj maršal Tito pošlje semkaj enega osebnega vojaškega reprezentanta, da bomo v ozki stiki z vsem, kar se dela v Jugoslaviji in s kakim uspehom. To je, seveda, naknadno s stiki, ki so vzpostavljeni med maršalom Titom in glavnim stanom generala Wilsona na Srednjem Vzhodu, in, seveda, v soglasju z istimi.

"Toda pomniti moramo, da se to vprašanje ne vrta na samem generalu Mihajloviču. Imamo veliko skupino, morda do 200.000, srbskih kmetrov, ki so proti Nemcem, toda so odločni Srbi, ki imajo svoje kmečke nazore glede kmečkega lastništva. Oni niso tako navdušeni za komunizem kot nekateri v Hrvatski in Sloveniji.

"Maršal Tito je v glavnem izgubil svoj komunistični obraz v svojem svojstvu kot jugoslovanski patriotski voditelj. On je ponovno izjavil, da nima namena spreminjati lastniškega in socialnega sistema v Srbiji, toda ta dejstva še niso bila sprejeta na drugi strani.

"Srbi so rasa z zgodovinsko preteklostjo. Bila je Srbija, iz katere je prišla iskra, ki je začetila eksplozijo prve svetovne vojne. Mi se spominjamo njihovega junaškega umika preko morja, in zelo veliko število Srbov se bori v četah maršala Tita.

"Naš namen je, da pridobimo

vse sile Jugoslavije in vso združeno moč Srbije, da dela skupaj pod vojaško direkcijo maršala Tita za združeno, neodvisno Jugoslavijo in spodi z rodne zemlje do zadnjega vse Hitlerjeve morilce in vpadnike.

"Grozodejstva Nemcev v Grčiji in Jugoslaviji presegajo vse, kar smo slišali, in mi smo slišali grozne reči. Toda junaštvo teh gorskih junakov spada med najsjajnejše posebnosti vojne, ki bo dolgo slovelo v zgodovini. Prepričan sem, da bodo otroci čitali o teh bojih, kar jim bo vtisnilo v srca ljubezen do svobode, da bodo pripravljeno žrtvovati življenje in udobnosti in vse drugo za pravico, da nenadlegovani žive v njihovih rodnih domovih.

"Vse, kar morem reči, je, da nam se mora dati nekoliko primerne širine, da skupno delamo za to-unijo. Bilo bi čisto lahko se popolnoma zavzeli za eno ali drugo stran. Jaz sem se dovolj jasno izrazil, na kateri strani so moje simpatije, toda nič ne bi moglo, Nemcem dati večjega veselja, kot da bi se ti gorski junaki pobijali v medsebojnih bojih.

"Mi ne moremo v tej krizi zanemarjati ničesar, kar bi oviralo pravo složnost na obširnem ozemlju, kjer je v tem času veznih do dvanaest nemških divizij v Jugoslaviji sami in vsega skupaj dvajset divizij na Balkanu in Egejskem otočju.

"Vse oči morajo biti obrnjene na skupnega sovražnika. Morda smo imeli v tej smeri nekoliko uspeha v Grčiji. Na vsak način to predstavlja našo smernico napram Jugoslaviji, in zbornica bo vedela, da vsa vprašanja monarhije ali republike, levicizma ali desničarstva, so strogo podrejena glavnemu cilju, ki je v naših načrtih.

"V eni deželi podpiramo kralja, v drugi komunisti. Mi ne nameravamo vsiljevati kakšne gotove ideologije. Mi samo hočemo poraziti sovražnika, in potem, v srečnem in jasnem miru, naj pride do najboljšega izraza volja ljudstva."

"Nova Doba"

Izjava društva "Vipavski raj"

Članstvo društva "Vipavski raj", št. 312 S. N. P. J., je na zadnji mesečni seji prišlo do zaključka, da si šteje v dolžnost kot član SANSa, da se da glavnemu in izvršnemu odboru SANSa vse priznanje za delo, katerega je vršil od sedaj, in tako želimo, da ga bo vršil tudi v bodoče.

Zelimo, da se dela na temu, da se združi vse slovensko ozemlje Slovenije v okvirju demokratske Jugoslavije.

Obsojamo pa klerikalne pripalice, ki v tem resnem času zlorablajo vero in trošijo denar iz jugoslovanske kase, da organizirajo SANS ugonobe. Po njih logiki morajo biti fašisti, če hoče biti katoličan. To je nauk privilegiranih razbojnikov naroda.

Danes se gre v Jugoslaviji za dvoje vrste vlad. Za staro monarhistično, v kateri bi bil vsak duševni in socialni razvoj zapuščen — ali pa za združeno Slovenijo, katero si Osvobodilna fronta že tam ustvarja.

Dolžnost vsakega delavca in poštenega katoličana torej je, da podpre to Osvobodilno fronto, ki se prvič v zgodovini bori za sebe in proti okupatorjem. To ljudstvo, ki si želi svobode izpod tujege in domačega fašizma, si v tem resnem boju postavlja resnično podlago za novo, demokratsko Jugoslavijo.

Andrew Božič, predsednik
 John Strancar, tajnik
 Dorothy Marc, blag.

Marta Ostenso

STRASTNI BEG

(Nadaljevanje)

Linda se je usedla za mizo in predstavila. Ko je govorila, je bilo v sobi tiho kakor v grobu. Vse oči so ji bile uprte v obraz.

"Prepričana sem, da se bomo lepo razumeli," je izpregovorila Linda. "Za danes ostanite na prostori, kjer ste, a jutri vas bom razvrstila po oddelkih. To bo najboljše, kajne?" Nasmehnila se je dvema rdečeličnim deklicama, ki sta sedeli skupaj pri isti pisalni mizi. Ker ju je na ta način vprašala za mnenje, sta deklici krepko prikimali in nato zasepetali druga druga, kako lepa je nova učiteljica.

Linda je odprla veliko črno razredno knjigo ter pričela vpisovati njihova imena od vrste do vrste, kakor so sedeli.

"Thorvaldson Zofija, Ana, Una," je ponovila Linda imena treh deklic ki so sedele spredaj s snežnobelimi kitami. Za njimi sta sedela dva dečka iz Yellow Posta, mešanca, ki nista vedela svojih imen in sta se vsa preplašena ozirala nazaj proti starejšemu bratu, ki je sedel zadaj.

In tako je nadaljevala. Od Sandbovih, ki so stanovali dve milj vzhodno od Garovih, jih je pet hodilo v šolo. Tu so sedeli otroci črnookega Madžara Klovačeva. Njihov oče je imel domačijo na vzhodu več milj od Sandbovih. Bjarnassonovi so prišli od velikega jezera na zapadu. Vozili so sedem milj od doma do šole. Temnopolti tatarski fantje od severnega obrežja Lattskega barja, ki jih je prisotnost učiteljice hipoma prevzela in obnavljala. Večina od njih je bila prestara za šolo in jih drugi dan razkone ni bilo več tjakaj.

Lindi je odleglo, ko je sprevidela, da si je pridobila otroke. Zlajnc ne posebnih težav. Ozrla je po bornih, umitih stenah. "Dobiti bomo morali nekaj slik," je dejala. "Ali ne bi hoteli danes malo slikati?"

Otroci so viharno pritrdili. Majhen islandski dečko iz Narvæev, z lici kot jabolko in mešanica iz Yellow Posta sta dočelojanstveno razdelila po sobi slikarice z barvami in hrapavi papir, ki ga je našla Linda v šolski omari.

Tako se je pričel prvi dan pouka v Oelandu.

VI

Bilo je v aprilu. Brest je prišel odpirati sluzasto drobno poplavo in njegovo vejevje se je rahlo zarlatasto in rjavo pobarvalo. Zambaževci so bili ovenčani s rumenimi mačič. Bledo ozračje je napolnila svilen mehokoba in v zemlji so zazevale tople razpokice, ki je iz njih pokukalo sveže zelenje.

Otroci, ki so prihajali dopoldne v šolo, so prinašali s seboj polna naročja dolgih zelenih mačic sive breze. Linda jim je pojasnjevala, da je to betula lueta, toda otroci so ta naziv hipoma pozabili. Jarki ob gozdni poti so se okitili s pasom kosmičastih vrhov in Linda je slišala neki dan gostolečo taščico. Po dolgih, rezkih zimskih mesecih, ko je bilo človeško srce zaprto glasu zemlje, je napočila na severu doba čudežnega prebujenja.

Linda je hodila čisto sama skozi prosojne, zelenosvetle gozdove, ki so se raztezali od Garove farme proti severu do njiv Fusija Aronsona.

Mislila je na Kaleba Gara in Amalijo in se je začudeno izpraševala, kako se more človeško srce obvarovati popolnega razdejavanja. Neko jutro je Linda belala in gledala skozi okno. Videla je, kako strmi Amalija nepremično v somrak — po vsem videzu v nekaj onstran somraka. Kaj takega ne delajo kmeticke. Amalija mora imeti nekaj razlog za svojo strpljivost. Morda upa v kakršnosibodi povračilo? Morda od otrok? Ne, med temi ni zadostne ljubezni za kaj takega, kajti gruda, ki so živeli na njej, je posrkala ta dragoceni plamen in si tako poiskala dostojne žrtve. Tu mora tičati še nekaj drugega...

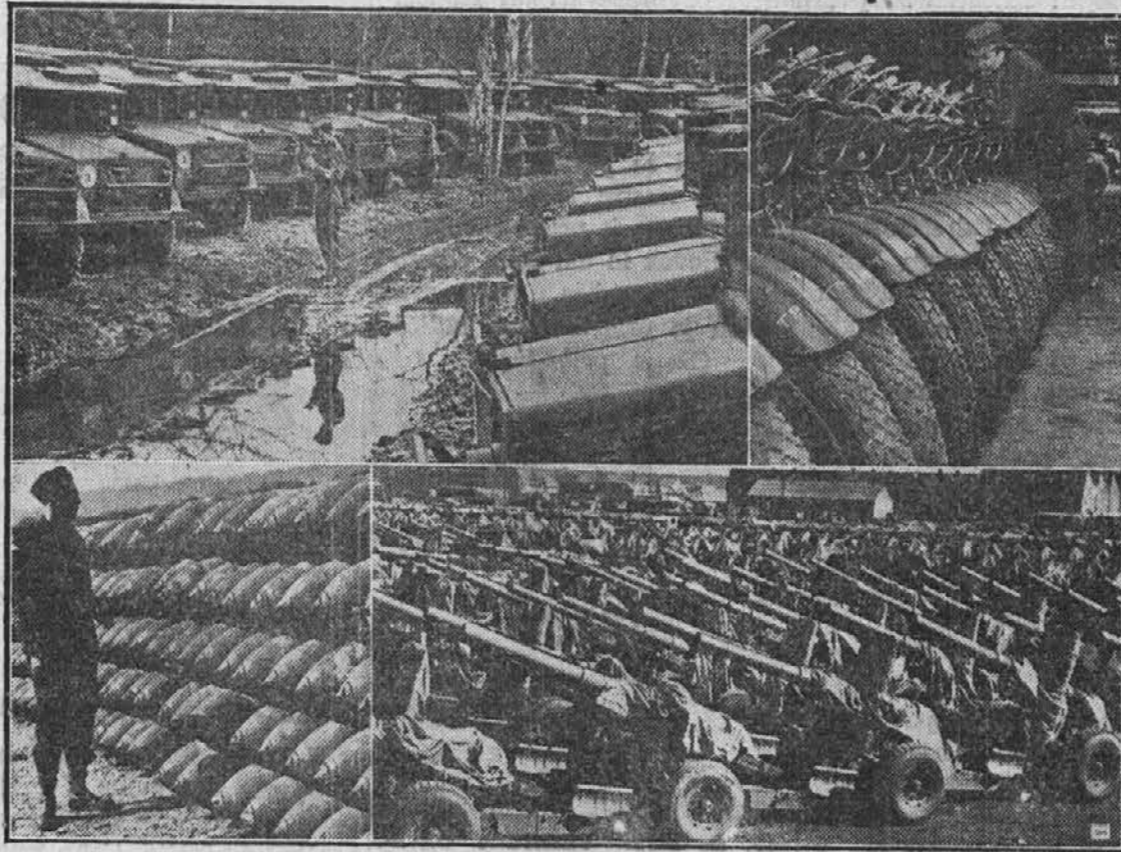
Neki petek pod večer se je Linda pripravljala, da bi šla v obiske k Sandbovim, katerih dom se je videl ob gozdni poti, držeči od Garovih. Kaleb in Martin sta popravljala kokošnjak, trgala zimski mah s strehe in vlagala varčno strešnice, kjer so zijale odprtine.

Judita je prišla iz hiše z učiteljico, ki že držala v roki droben zavoj. Gospa Sandbova jo bo nedvomno hotela pridržati čez noč v svoji hiši.

"Pojašem malo z vami — živina je tam doli," je dejala Linda in se ozrla proti kokošnjaku, kjer je stal Martin na lestvi in vihtel kladivo po vlažnih deskah. Judita se je okrenila proti lesenemu sklednjku, ki se je stiskal ko stara, z mahom, porasla želva med vozarno in žitnico.

Razen udarcev Martinovega kladiva po mokrih deskah ni bilo čuti glasu zunaj. Zdelo se je, kakor da sta se ozračje in zemlja stopila v stekleno kroglo. Nad vsem je visel nežen sijaj, ki ga vidimo le ob jasnih aprilskih večerih. Soparen, neizpuhljiv vonj

For the Liberation of Europe

STACKS OF WAR MATERIALS IN ENGLAND are supplying the Allied armies for the liberation of the continent of Europe. The above pictures show a few of the many large stockpiles of weapons made in British war factories—trucks, motorcycles, bombs and heavy guns. The designs of this equipment have been battle-tested in four and a half years of war. The stacks mount daily as the factories work all-out to provide "plenty and in time."

pravkar razorane zemlje se je dvigal proti nebu ko nekaj snovnega.

Lindo je veselilo, da jo želi Judita spremljati. Marsikaj se bosta lahko pomenili. Vkljub svoji mladosti je bila Judita dokaj bistrega duha, kar je bilo morda posledica njenih svoječasnih stikov z oelandskimi učitelji, še bolj pa vpliv globoke, vrojene zavesti, ki jo je prejela od Amalije.

Linda je bila vesela dekletovega prirodnega duševnega bogastva in njenih pristnih izjav. Videla jo je manj pogosto, nego si je tega želela. Kaleb je pazil, da je bila Judita čez dan zaposlena, bodisi doma ali na polju, a ponoči je dekle bolj hrepenelo po spanju nego po tolažbi prijateljstva.

Učiteljica je stala pod lestvo in se razgovarjala z Martinom, ko je pričakovala Judito. Kaleb je bil odšel v rotarnico za orodje poleg gumna.

"Martin, krasno mora biti z lastnimi rokami graditi in popravljati," je dejala prostodušno. Martin je bil redkobeseden. Še nikoli je ni svojevlečno nagovoril.

Pogledal je s strehe proti njej, polglasno zamrmral in sramežljivo zavihnil spodnjo ustnico.

"Ni posebno krasno, če moraš delati ob vsakem vremenu," je odvrnil s težavo. Kri mu je šinila v podolgovato, topo obličje in ogledoval je pozorno drugo desko.

Ubogi Martin! Kot dvajsetleten fant je poznal le eno: delo.

Kaleb je stopil iz kolarnice. Z levico si je pogladil desno polovico razmrščenih brkov; ta kretnja je postala Lindi že domača. Ni se ozrl na učiteljico. Bila je vesela njegove navade,

da se ni zanimal zanjo. To ji je dajalo več priložnosti, da ga je opazovala.

Judita je skočila na kobilu Lady in namignila Lindi. Kaleb se je okrenil in jo zagledal.

"Prerano je, da bi šla po živino," je dejal in dvignil pomenljivo veke proti njej. "Tisti stari sejalni stroj bi bilo treba pripeljati od Thorvaldsona. Po živino gre lahko Karli."

"Karli gre lahko tudi po sejalni stroj," je odvrnila Judita z jasnim glasom. Sedela je vzravnan in zastavno na sedlu in je gledala hladno Kalebu v obraz. Linda je sprevidela, da bi moral biti glede telesne moči Kaleb v strahu pred dekletom.

"Judita, ali si slišala, kar sem rekel?" je vprašal Kaleb in podal škatlo žebeljev Martinu. Glas mu je zvenel nežno, vsakdanje.

V odgovor je Judita zasakala kobilu proti dvorišnim vratom ter odjezdila po gozdni poti. Linda se je povzpela na ponija, ki so ji ga bili privedli Sand-

Kennedy's Daughter Marries Briton

LONDON, ENG.—Soundphoto—Kathleen Kennedy, 24, daughter of Joseph P. Kennedy, former Ambassador to the Court of St. James, married the Marquis of Hartington, 26, son and heir to Duke of Devonshire in the Chelsea Registrar's office where this radiophoto was taken shortly after the civil ceremony. Behind the bride is her brother, Lt. Joseph Kennedy, U.S.N.

bovi otroci. Došla je Judito. Ta je od jeze posinjela v obraz.

"Dovolj mi je tega!" je vzrojila Judita. "Nikar naj si ne domišljuje, da smo živali, ki jih lahko kar tako podi okoli."

Prejezdili sta vstric kočček poti. Nato se je Judita obrnila nazaj.

"Nič ne koristi — znese se nad materjo, znano mu je, da grem k Sandbovim. Poizvedite, če Sven res pride domov. Ali boste, Linda?"

Učiteljica jo je prosila, naj jo imenuje samo "Lindo."

Prikimala je deklici na vprašanje in je odjahala po gozdni poti, migljajoči v solneu. V plitkih jarkih ob obeh straneh poti se je razprostirala preproga cvetočega divjega drenovja. Za to so se razlegali tiše in tiše zamolkli udarci Martinovega kladiva, padajočega po trhljih deskah kokošnjaka.

VII

Sandbovi so bili ponosni na svojo leseno hišo, ki je bila obdana krog in krog z žično ograjo, a ne s potlačnim lesenim plotom kakor Garova. Prostor okoli hiše je bil tako gosto zarastel s črešnjami in divjimi češnjami, da so se hiša, skedenj in

živinski hlev naglo skrili očem v beli megli. Ta nakit pa je bil bolj slušajen nego zamišljen po načrtu, kajti gospa Sandbova bi bila prav za prav imela rajši, da bi bila njena lesena hiša vse leto odprta očem mimoidočih. Take izborne lesene hiše so bile redkost v toliki oddaljenosti od postajališča v Nykerku.

V prejšnjem času — gospa Sandbova je navadno govorila, da je bilo to pred dobrim letom ali dvema — je stanovala Sandbova družina v vasi, kjer so videli lokomotivo in potniške vozove trikrat na teden in so imeli tovarne vlake slednji dan pred očmi, tako da se jim ni zdel vlak nič nenavadnega. Garovi otroci niso šli nikoli preko deset milj od doma (razen morda Martina in Ele, ki sta gonilo živino v Nykerk), in niso nikdar videli teh čudežev novega časa, kaj šele, da bi se bili vozili z njimi. — Kratkotamo, vsi Sandbovi so se že vozili po železnici, razen malega Larsa, ki se je rodil v Oelandu. Tako je bil med obema rodbinama nepremostljiv prepad, čeprav so bili Sandbovi po mnenju gospe Sandbove dovolj prijazni do Garovih.

(Nadaljevanje)

HERE'S ONE COAT MAGIC for Furniture, Walls, Woodwork

Buy a can of **DUCO** today!

Anybody can get a fine job with DUCO! Comes in glossy white and a full range of jewel-like colors. It brushes out smooth and easy—fast! No lumps, no brush marks. It dries rapidly to a sparkling hard surface that's as easy to clean as a china plate. Try it and see!

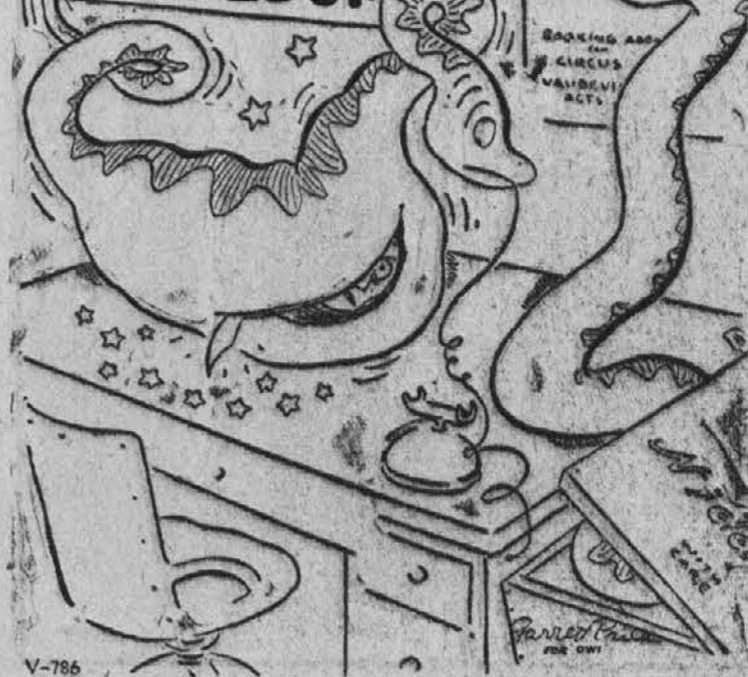
DUCO 96c

The Easiest-to-Use Enamel

Kalan's Hardware

6421 ST. CLAIR AVE. CLEVELAND, OHIO

FOOD FIGHTS FOR FREEDOM

"DON'T YOU BELIEVE IN SIGNS?"

His patriotism is written in

BLOOD.

Yours is written on every Bond you buy in the 5TH WAR LOAN!

THE stepping stones to victory are red with blood of American heroes. Tarawa... Salerno... Cassino. Their patriotism is written in blood.

Your patriotism is written on every Bond you buy in this vital 5th War Loan. Your name on a War Bond means you're behind our invasion troops.

Help hasten the day of Victory by investing in extra War Bonds

now. Invest in more than you've ever purchased before. Invest \$100, \$200, \$300, \$400. Those who can, must invest thousands of dollars.

For this is the biggest job we've ever had to do. We can't fail our fighting men as they plunge into the biggest and bloodiest struggle of all.

WELCOME THE VICTORY VOLUNTEERS when they call to tell you about War Bonds

ALI ŽELITE BITI SLOKA?

Vprašajte po **VITA SLIM** 2.50 velika škatljica

Zaradi trganja (arthritis) obiščite Vitamin moža. Če ste neprestano utrujeni in zbiti, vam nudi high potency Vitamin D with B Complex olajšavo. Za 100 dni stane 2.9!

VITAMIN STORES, Inc.

East 9th & Euclid — CH. 7069

ZAVAROVALNINO

proti ognju, tatvini, avtomobilskim nesrečam, itd. preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENDicott 0718

ZADNJA KMEČKA VOJSKA

Zgodovinska povest iz leta 1573

Spisal AVGUST ŠENOVA — Iz Hrv. poslov. L. J.

(Nadaljevanje)

"Kraljevska svetlost je preiskala vse," reče Hoszu, in ve različkovati sumnje od dokaza. "Sumnja?" zaškriplje Grdak in klone z glavo, "je-li sumnja, da solnce sije na nebu? A kaj se zgodi z menoj?"

"Idite, kamor vam drago!" odgovori suhoparno Majtenyi. "In moja plača, moja krvavo zaslužena plača?" vpraša Grdak z drhtečim glasom in se prime za glavo. "Od leta 1566 se potim tukaj, pa nisem prejel ni ti votlega vinarja."

"Ako kaj dobite," reče Hoszu, "dobite o pravem času, potem ko se pregledajo računi, ker Bog ve —"

"Da, Bog ve, da sem pošteni," dvigne Grdak glavo, "da nisem ogoljufal kralja niti za bobovo zrno. Razumen vse te spletke, gospoda, to je obrekovanje gospoda Taha, njegovo peklenko obrekovanje. Grem, z vama se nočem pravičiti, ker je vaše uho gluho; grem, vama bo prišel greh, ako v tem krvavem dvoru izbruhne požar in uniči kraljevino. Toda kralj mora izvedeti vse, ker hrvaški plemič se ne boji mažarskega carinarja."

Mažara pokimata z glavo, a Taha skoči na noge in zakriči: "Ničvrednež, poberi se iz grada. Tu sem jaz gospodar." "In tu te zaloti strela božje pravice, rabelj!" odvrne Grdak, dvignivši roko. Razzaljen, razljučen zapusti bivši upravitelj grad, a ko je prišel do grajskih vrat, se zakrohota gospodič Gabriel za njim:

"Ha! Ha! Ha! Lahko noč, a-mice! Veš sedaj, kaj je baron?" Grdak krene na konju proti Brdovcu. Pred župniščem vpraša za gospodarja. Povedo mu, da je pri Eliji Gregoriču.

Napoti se tja in zavije naravnost na dvorišče. Pred hišo so sedeli župnik, Elija Gregorič in sodnik Ivan Horvat.

"Pomagaj Bog!" ga pozdravi stari Babič, "kakšna sreča vas nosi v Brdovec, gospod Grdak?"

"Nesreča, oče!" odvrne s solzami v očeh upravitelj. "Berač sem brez zavetja, brez vsega." "Kaj je, za Boga?" se ustraši duhovnik.

"Kaj?" se nasmehne bridko Grdak, "mažarska carinarja sta me za moje zvesto službovanje izgнала kakor psa in prodala vse posestvo susjedskemu

rablju." Vsi trije prebledo kakor smrt.

"Vse posestvo Tahu?" skoči na noge Elija. "To se imenuje torej pravica!"

"Bog se nas usmili!" sklene župnik roke.

"Srce mi pravi," povzame Elija z drhtečim glasom, "da bo tekla kri, kakor gotovo je Bog."

Horvat je zgrabil svojo sodniško palico, jo prelomil na kolenu in jo vrgel daleč od sebe, rekoč:

"Naj te vzame zlodej! Ako sodijo vrage, je sramota za krščenega človeka, da se imenuje sodnik."

"A kaj je z vami, ubogi prijatelj moj?" vpraša Babič Grdaka.

"Kaj vem? Ničesar, ničesar nimam. Tisto malo posestvice na Ogrskem, ki sem jo dobil po materi, mi je vzel siloma Bator. Moj brat ima kup otrok, a kosček zemlje, toda k njemu pojdem, dokler ne dobim službe."

Tedaj reče Gregorič:

"Ne zamerite mi, plemeniti gospod, mojih besed. Vi ste plemič, jaz sem kmet, a vendar sem človek. Vi ste, tako mi Bog pomagaj, velik poštenjak in dober kakor kruh. Ves kraj prosi Boga za vašo srečo, toda zadelo vas je nesreča. Le naj! To naše srce ve, koliko dobrega ste storili za nas; globoko smo si zapisali to v svoje srce, tega vam ne more izbrisati s am vrug. Koliko nesreč ste odvrnili od naših ubogih glav, to ve vsak otrok, in tudi mojo hišo bi bila zadela nesreča, ako bi ne bilo vas. Naj vas ne bo sram moje ponudbe. Ti meni, jaz tebi in Bog blagoslovi, pravi star

pregovor. Blizu Toplic na Kranjskem imam zemljo in hišo. Napotite se tja, tu bi ne bili varni. Tahi je nema zver. Ondi gospodarite, kakor hočete, dokler se ne najde boljša sreča. Oprostite mi, gospod, toda prišlo mi je iz srca. Tu — tu," nadaljuje kmet, "tu se bo, kakor vidim pripetilo še marsikaj." Grdak stisne kmetu debelo roko in reče z ginjenim glasom: "Hočem! Sprejmem, pošteni, da te ne razzalim. Ti si človek, pravi človek. Plemič bo kmetoval kmetu, dokler ne pride pravica od kralja."

Nem, s sklonjeno glavo je gledal župnik ta prizor. Dvigne glavo, dvigne roke proti nebu in reče:

"Vse vam povem. Alapičev ogleduh se je napotil najprej v kraje, ki so bili nekdanj naši, a jih imajo sedaj v posesti Turki, in je pričel povpraševati, kje da se nahajajo sužnji, ki so bili pred več leti zasužnjeni okrog Kanize. Iztahtal jo je prav pametno. Najprej je treba poiskati Mogajiča, blizu njega bo gotovo Milič, ako ni poginil. Rekli so mu, naj gre v Kostajnico, odtod v Dubico in nazad-

nje v Banjaluko. Drmačić je pričel povpraševati pri frančiškanih, ki gotovo vedo za krščanske sužnje. Pogodil jo je. Frančiškani so mu povedali, da služi v hiši nekega bega pri Banjaluki že pet let mlad človek, po imenu Mogajič. Pred tremi leti pa je prišel čez Samo drug človek in dal begu odkupnišni za Mogajiča, toda zvit Turčin je pridržal tudi Miliča. (Dalje prihodnjici)

"Povzdignite, ubogi prijatelj, srce k Bogu! Žalostna so pota življenja, težke poskušnje, ki nam jih pošilja Gospod. Toda nosite vdano svoj križ, ker bodo povišani tisti, ki se ponižujejo, toda gorje onemu človeku, ki ne nosi križa, ki se izbrisa iz srca najboljša beseda Odrešenikove: "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe"; gorje njemu, ker sojeni bodo pravični in krični. Da, vidim: prišla bo sodba, grozna sodba, ker je o-mahnila roka človeške pravice, ker je greh poplavlil svet. Pravični Bog naj vam poplača vse dobrote, s katerimi ste olajšali bednemu ljudstvu njegovo suženjstvo!"

XXIII.

"Ljubo mi je, gospa mati," izpregovori Anka Konjska proti Uršuli Heningovi, "da ste prišli z Zofijo za nekaj časa k meni v Zagreb. Vi poznate Marto, ki čudno sanjari; skoro n a m je popolnoma pokvarila Zofijo. Deklica se je povsem izpremenila. Nevoljna je, molčeča in razdražljiva, a pričakuje še vedno svojega Miliča, ki se gotovo nikdar več ne vrne."

"Ne vrne se?" vpraša hitro Uršula.

"Zagotovo ne. Poslušajte me, mati. Razgovarjala sem se mnogo o naši zadevi z Alapičem. Pravil mi je, kako pregovarja in pregovarja Taha in koliko truda ga stane, jaz pa sem mu potožila o naši nadlogi, kako da se nismo smeli ničesar omeniti tega Zofiji in kako vas veže obljuba do Miliča, in da bi bilo vsekakor treba poizvedeti, kje je ta mladenič in a ko je sploh še živ. Alapič je nekaj časa premišljal, nato mi pa reče, da se temu morebiti lahko pomaga. Poznam, mi reče, prebrisanega človeka, po imenu Drmačića, zakotnega pisarja, ki ga je izpodil Tahi iz službe. Ta človek se ne boji niti samega vruga. Pošljem ga kot ogleduha za Miličem, ki po njem gospod Ambrož povsodi povprašuje. In Alapič je poslal tega človeka."

"No, in ta človek?" vpraša Uršula.

"Se je včeraj vrnil, mati." "In Milič?" "Je živ, toda suženj."

"Kje?" "Vse vam povem. Alapičev ogleduh se je napotil najprej v kraje, ki so bili nekdanj naši, a jih imajo sedaj v posesti Turki, in je pričel povpraševati, kje da se nahajajo sužnji, ki so bili pred več leti zasužnjeni okrog Kanize. Iztahtal jo je prav pametno. Najprej je treba poiskati Mogajiča, blizu njega bo gotovo Milič, ako ni poginil. Rekli so mu, naj gre v Kostajnico, odtod v Dubico in nazad-

nje v Banjaluko. Drmačić je pričel povpraševati pri frančiškanih, ki gotovo vedo za krščanske sužnje. Pogodil jo je. Frančiškani so mu povedali, da služi v hiši nekega bega pri Banjaluki že pet let mlad človek, po imenu Mogajič. Pred tremi leti pa je prišel čez Samo drug človek in dal begu odkupnišni za Mogajiča, toda zvit Turčin je pridržal tudi Miliča. (Dalje prihodnjici)

Naši fantje-vojaki

Pfc. Ludmilla Ogrin, hčerka Mr. in Mrs. Valentine Ogrin, 17711 St. Clair Ave., se nahaja pri WACs. K ženskemu arnadnemu oddelku je pristopila v juliju 1943, in svojo treningo je dobila v Georgiji. Sedaj se nahaja v Camp Fort Meyer, Va.

Njen brat Frank T. Ogrin se pa nahaja z Seabees, nekje v Južnem Pacifiku. V službo Strica Sama je vstopil v juniju lanskega leta. Pred nedavnim je svojim staršem pisal, da se je v daljnem Pacifiku slučajno sestel s svojim prijateljem in nekdanjim sodelavcem, nadporočnikom John Lenaršič, z Grovewood Ave., ki se tamkaj nahaja z armadno zračno silo. Bil je veselo snidenje prijateljev, ki se nista že dalje časa videla.

Prpripreave za invazijo zapadne Evrope so se vršile 4 leta

(Nadaljevanje s 1. strani)

žalo nacijske garnizije v stanju stalnega alarma.

Vstoj v vojno od strani Zed. držav je učinkoval kot trizbr sveže krvi. Amerika je organizirala svoje lastne komando čete, takozvane "rangerje."

Naskok pri Dieppe je bil šola za zaveznike

Prvi večji naskok na invazijski ohal je bil napravljen v avgustu 1942, ko so Angleži in Kanadčani vprizorili napad na Dieppe v Franciji.

Ta napad je pokazal, da so nemške obrambe v zapadni Evropi zelo močne, oziroma močnejše kot se je mislilo. Napadna sila je prodrla več milij globoko v zaledju in bitka je trajala devet ur, predno so se zavezniki čete umaknile.

Cena tega napada je bila visoka. Kanadčani, ki so tvorili večji del napadalne sile, broječe okrog 5,000 mož, so izgubili 3,372 mož. Od teh je bilo 593 ubitih, ostali pa so bili ranjeni ali ujeti.

Zavezniki so izgubili 98 letal in več kot 200 bark za iztercanje. Toda Dieppe je bil dobra šola za zaveznikiške poveljstvo.

Kampanja v severni Afriki in Italiji

V novembru 1942 je anglo-ameriška armada invadirala severno Afriko. Operacije so bile skrbno začrtane in so sijajno uspеле.

Tu so Amerikanci dobili svoj ognjeni krst.

V maju 1943 je bil sleherni Nemec pognan iz Afrike. Angleži, Amerikanci in Francozi so se naučili delati skupaj. Velika moč, ki jo poseda pravilno rabljena zračna sila, je bila demonstrirana v zaledju otokov Pantelleria in Lampedusa.

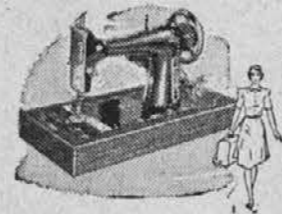
Invazija Sicilije v juliju 1943 jih je naučila še več. Napad je bil podvzet bliskovito in uspel je briljantno. V teku 38 dni je bila vsa Sicilija zasedena.

Pri invaziji Sicilije se je rabilo 3,200 ladij, kar daje misliti, kako silna mornariška sila mora biti organizirana za uspešno invazijo zapadne Evrope.

Mali oglasi

POPRAVIMO

šivalne stroje, likalnike, pražilnike, čistilce in električne ure

Delo jamčeno. Pridemo iskati in prispeljemo nazaj. Odprto od 9. zj. do 6. zv. Odprto v ponedeljek in četrtek do 9. zvečer

American Appliance Co.
8209 Superior Ave.
GA. 3268 — MU. 8015

Zidano poslopje

moderno stanovanje za 2 družini in veliko trgovino. V prijazni okolici. Takoj se zahteva samo majhno vplačilo. Cena zmerna. Oglejte si jo na 2155 Broadway Rd.

TURNEY RD. HARDWARE
Paints — Sporting Goods
4835 Turney Rd.—MI. 8972
Garfield Heights

POZOR! — Posettite
Fleet Beverage Store
na 6501 FLEET AVE.
V zalogi imamo fina vina, izborno pivo; več izdelkov. Naša kakovost in cene vam bodo ugajale. Odprto od 10. zj. do 8. zv.

Takoj plačam

v gotovini najvišjo ceno za vaš rabljen avto. Pogovorim se z vami v slovenščini

United Motor Service
7200 BROADWAY

B. J. RADIO SERVICE
1363 E. 45 St. HE. 3028
Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatih

CE POTREBUJETE novo strego ali pa če je treba vašo strego popraviti, se obrnite do nas. Izvršimo velika in majhna dela na trgovskih poslopijih in domovih. Brezplačni proračun.

Universal Roofing Service
1106 St. Clair Ave. — CH. 8376-8377
Ob večerih: ME. 4767

POHIŠTVO

za družabno sobo; mohair ali frizeza; vsakovrstno pohištvo, moderno in perijodno; modroci, itd. Plačajte nekaj takoj, ostalo kadar želite.

LOUIS FURNITURE CO.
12914 Union Ave. Cleveland, Ohio

The Union Poultry Market

Ziva in očistena perutnina
Prodajamo na debelo in drobno
Posebnost za ohcete, zabave in restavracije
11709 UNION AVE.

AKO POTREBUJETE DOBRA
zdravila proti zapeki, poskusite naša.
98c; proti naduhi \$1.25; za zelodec \$1.25
za revmatizem \$1.50.

Eclair Drug Co.

7600 ST. CLAIR AVE.

Zamenite vaš AVTO za GOTOVINO pri TINY'S

Tiny's Used Car Exchange
Euclid Ave., vogal E. 63 St.

VAŠI ČEVLJI

bodo zgedali kot novi, ako jih oddaste v popravilo zanesljivemu čevljarju, ki vedno izvrši prvovrstno delo.

Frank Marzlikar

16131 St. Clair Ave.

Vas selimo kamorkoli in odkoderkoli

Everett Kauffman

in Sherman Moving & Storage

1707 Crawford Rd. CE. 4352

NAZNANILO

Otvorili smo nanovo gostilno kjer vam postrežemo z pivom, vinom in mehkim pijačami. Prodajamo pivo v zabojih. Odprto od 10. zj. do 10. zv.

Pearl Beverage Store

4211 PEARL RD.

Za delavce

PUNCH PRESS OPERATORJI
Dnevni in nočni shift—E5 ur tedensko
Izborne delovne razmere. — Nujno delo.
Plača od ure
National Formental
6539 METTA AVENUE
blizu Addison & St. Clair

Lathe operatorji in vajenci Inšpektorji

Plača od komada 52 ur tedensko
STROJNI OPERATORJI IN VAJENCI
PREKLADALCI
TEŽAKI
Plača od ure in od komada

OHIO PISTON

5340 Hamilton

MOŠKI

za lahko assembly delo

Delni čas
Privlačna plača od ure
Avtomatični poviški plače

Izborne delovne razmere
Državljskega papirja se ne zahteva

Shuler Co.

6545 Carnegie Ave.

Mali oglasi

KUPEC

Iz Californije, se tu nahaja. Plača izredno visoko ceno za vaš rabljen avto.

OHIO AUTO SALES

4307 Euclid Ave. EN. 0952-0953

Frank Pedder Auto Sales

Rabljene avte se kupuje in prodaja

11702 EUCLID AVE.
GA. 0322

VELIKO CENEJE

je če si sama naredite obleko iz bombažnega, rayon ali volnenega blaga, ki ga lahko po zelo zmerni ceni kupite v

Wolf's Bargain Store

6908 SUPERIOR AVE.

Moderna hiša

Proda se po ugodni ceni moderno urejeno hišo za dve družini; v dobrem stanju. Vpraša se za pojasnila na 1126 E. 72 St., spodaj.

Ženska

želi dobiti službo za opravljanje lahka hišna dela ali pa varstvo dveh otrok. Najraje v Collinwoodski naselbini. Za naslov se poizve v uradu "Enakopravnosti."

Poštena

družina išče stanovanje 4 ali 5 sob, v Collinwoodu. 3 odrasle osebe v družini. Kdor ima za oddati, naj pokliče IV. 1422.

Avto naprodaj

Dobro ohranjen Chevrolet, 4 vrata, 1941 modela, se prodaja po zmerni ceni. Kdor želi kupiti, naj se oglasi pri F. P., 14606 Sylvia Ave.

POZOR!

Prinesite vaše ure — budilke v popravilo. Vse delo jamčeno. Ure popravimo v 48 urah in vaše zadovoljstvo.

Garfield Heights Jewelers
4801 TURNEY RD.

THE JOHN WEENINK & SONS CO.
Established 1906
4077 East 82nd St.
MICHIGAN 2035
ROOFING INSULATION — SIDING

LASTNIKI RADIJSKIH APARATOV.—Prinesite vaše pokvarjene radio aparate k ekspertnim mehnikom. Popravimo vsakovrstne aparate za dom in avto. Delo jamčeno. Radio Service, 12705 Miles Ave., DI. 8333. Odprto 8.30 zj. do 5.30 zv.; ob tokih in četrtkih do 9. zv.

Za delavce

ŽENSKE

za lahko assembly delo

Poln ali delni čas
(7.30 do pol dne ali od pol dne do 5. pop.)
Ne bo odslovitve po vojni
Izborna plača od ure
Avtomatični poviški plače
Izvirne delovne razmere
Državljskega papirja se ne zahteva

Shuler Co.

6545 Carnegie Ave.

Dobra oskrbnica

8 urni dnevni shift

Plača od ure poleg bonusa

Prednost ima čedna in snažna gospodinja

Geometric Stamping Co.

1111 E. 200 ST.

IV. 3800

MOŠKI

za polni ali delni čas

Visoka plača od ure

Joseph T. Ryerson & Son Inc.

5414 Hamilton Ave.

MOŠKE IN ŽENSKE

se potrebuje za

splošna tovarniška

dela

6 dni v tednu

48 ur dela na teden

Plača za ZACETEK

Moški 77½c na uro

Ženske 62½c na uro

Morate imeti izkazilo državljanstva.

Nobene starostne omejitve, če ste fizično sposobni za delo, ki ga imamo za vas.

Zglasite se na

EMPLOYMENT OFFICE

1256 W. 74 St.

National Carbon Co., Inc.

Kuharica ali kuhar

dobi dobro službo v restavraciji; 6 večerov v tednu; nič ob nedeljah. Zglasite se v WASHINGTON RESTAURANT, 1541 12

Kinsman Ave.

OSKRBNICE

polni čas

5:10 pop. do 1:40 zj.

Sest večerov v tednu

DOWNTOWN:

750 Huron Rd.

ali

700 Prospect Ave.

Plača \$31.20 ted